

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

o.b.s. De Vuurvogel

Kwaliteitsonderzoek

vroegschoolse educatie

Datum vaststelling: 1 maart 2019

Samenvatting

De inspectie heeft op 22 november 2018 een onderzoek uitgevoerd in groep 1 en 2 van Kindcentrum De Vuurvogel. Dit centrum heette voor 1 januari 2018 o.b.s. De Vuurvogel. De reden voor dit onderzoek is dat de gemeente waarin dit kindcentrum is gevestigd, meedoet aan een pilot. In deze pilot Herijken toezicht op voor- en vroegschoolse educatie (vve) en kinderopvang onderzoeken we onder andere of de gemeente en de kinderopvangorganisaties zicht hebben op de kwaliteit van de locaties en of zij zorgen voor verbetering van de kwaliteit. Met locaties bedoelen we kinderdagverblijven en de groepen 1 en 2 van basisscholen. Daarom hebben we op meerdere locaties in de gemeente Assen een onderzoek uitgevoerd.

Wat gaat goed?

De leraren en de directie doen hun best om een pedagogisch prettige sfeer te creëren zodat de leerlingen kunnen leren. Ze gebruiken verschillende manieren om het leren aantrekkelijk te maken. Dit doen ze door concreet en soms echt materiaal te gebruiken, maar ook door iets uit te beelden. Ook het leerplein is uitdagend ingericht zodat het leerlingen stimuleert tot spelen en leren. De extra zorg die de school geeft in de taalklas, heeft een positief effect. Ouders waarderen de positieve inzet van de leraren.

Wat kan beter?

De school onderneemt veel activiteiten, passend bij het werken met thema's vanuit de Jenaplanvisie. Of dit leidt tot het verminderen van onderwijsachterstanden in de groepen 1-2, is niet duidelijk. De school is volop bezig met scholing en het uitwerken van de Jenaplanvisie. Dit is een mooi moment om ook samen een heldere visie te hebben op de vroegschoolse educatie. Vragen als: 'waar kunnen we kindvolgend zijn en wanneer moeten we meer sturen of begeleiden?' zijn daarbij van groot belang. We zien nu dat de lat duidelijker en waarschijnlijk hoger gelegd kan worden.

Wat moet beter?

De school moet beter nadenken hoe zij de lestijd effectiever kan gebruiken zodat alle leerlingen gelijktijdig beter aan bod komen en meer leren. Dit kan door meer vanuit concrete doelen te werken en voortdurend, ook tijdens de les, te kijken of de les moet worden bijgesteld om het doel te halen. Dan merken de leraren ook dat soms een doel te laag is en dat de leerlingen meer kunnen dan eerst

**Bestuur: Stichting Plateau
Openbaar Onderwijs
Bestuursnummer: 42719**

School: o.b.s. De Vuurvogel
BRIN: 15KJ

Gegevens op 1 oktober 2018:

- Totaal aantal leerlingen: 179
- Totaal aantal leerlingen in de groepen 1 en 2: 37
- Percentage gewichtenleerling op de school: 13 %
- Percentage gewichtenleerling groepen 1-2: 22%

gedacht. We hebben gezien dat de verschillen tussen de leerlingen groot zijn. Het is een uitdaging voor de leraren om hier goed op in te spelen zodat elk kind voldoende leert. Dit betekent dat de school duidelijker moet sturen op het toepassen van de vakkennis die er is als het gaat om een goede, effectieve les voor alle leerlingen van De Vuurvogel. En daar hoort ook bij het beter toepassen van de vakkennis over woordenschat en Nederlands als Tweede Taal. Ook moeten de gemeente Assen en het schoolbestuur Plateau afspraken maken over welke resultaten ze willen behalen met de vroegschoolse educatie. Deze afspraken zijn er nu niet en de wet stelt dit wel verplicht.

Vervolg

We verwachten dat het schoolbestuur en de gemeente eind 2019 afspraken hebben gemaakt over de resultaten die zij wil halen met vroegschoolse educatie.

We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De inspectie van het Onderwijs onderzoekt bij een aantal kinderopvangvoorzieningen met gesubsidieerde voorschoolse educatie en op enkele basisscholen met veel doelgroepkinderen in groep 1 en 2 de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van deze locaties. Zo ook bij groep 1 en 2 van Kindcentrum De Vuurvogel.

Werkwijze

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van groep 1 en 2 school te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2017 Voorschoolse educatie en Primair Onderwijs.

Standaarden voor de vroegschool	Onderzocht
Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Didactisch handelen	•
OP4 (Extra) ondersteuning	
OP6 Samenwerking	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben observaties uitgevoerd in de groepen 1 en 2 en de RT-groep (remedial teaching/ extra taalgroep op donderdag), documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met ouders, leraren groep 1 en 2, interne begeleider en de directie. Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met de directie van de school en een vertegenwoordiger van het schoolbestuur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

Beoordelingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

- Onvoldoende
- Voldoende
- Goed

2 . Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en de conclusie van het onderzoek in groep 1 en 2 van Kindcentrum De Vuurvogel.

Conclusie

De basiskwaliteit van de onderzochte standaarden zijn voldoende, behalve de kwaliteit van het didactisch handelen. De school moet meer halen uit de beschikbare lestijd door het beter toepassen van de kennis die er is over effectieve instructie en wat werkt voor deze specifieke doelgroep van De Vuurvogel. Ook kan de school nog meer aandacht besteden aan vve-beleid en doelgericht werken aan het verminderen van onderwijsachterstanden in de groepen 1-2.

Context

O.b.s. De Vuurvogel is sinds 1 januari 2018 onderdeel geworden van Kindcentrum De Vuurvogel. Het kindcentrum biedt in de Asser wijk Noorderpark openbaar Jenaplanonderwijs en opvang aan kinderen van 0 tot 13 jaar oud aan. We merken dat het komen tot een kindcentrum veel tijd en aandacht vraagt van verschillende partners om de opvang en onderwijs onder één dak goed te stroomlijnen. Dat dit lukt, is een compliment waard. We merken tevens ook dat het ontwikkelen dan wel verdiepen van beleid vroegschoolse educatie nog in de kinderschoenen staat en beter kan.

Afspraken over vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur	Wat doen wij
<p>School</p>		
<p>Standaard Didactisch handelen (OP3).</p> <p>Deze standaard beoordelen we voor de groepen 1 en 2 als onvoldoende. Het bestuur voldoet niet aan de wettelijke eis dat het onderwijs zodanig moet worden ingericht dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doorlopen. Tevens moet het zijn afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen (art. 8, eerste lid, WPO).</p>	<p>Het bestuur neemt maatregelen om het didactisch handelen in de groepen 1 en 2 te verbeteren waardoor de tekortkoming is opgeheven.</p>	<p>We verwachten dat het bestuur deze tekortkoming opheft.</p>
<p>Standaard Samenwerking (OP6).</p> <p>Er zijn geen resultaatafspraken vroegschoolse educatie gemaakt tussen de gemeente Assen en het schoolbestuur Plateau. Hiermee voldoet de gemeente niet aan art. 167 lid 1b van de WPO.</p>	<p>We verwachten dat de gemeente Assen en Plateau uiterlijk 1 januari 2020 meetbare afspraken hebben gemaakt over de resultaten van de vroegschoolse educatie en dat Kindcentrum De Vuurvogel deze resultaatgegevens aanlevert aan de gemeente Assen. De gemeente Assen stuurt ons een afschrift van deze afspraken.</p>	<p>Wij controleren in het eerste kwartaal van 2020 of er in de gemeente Assen resultaatafspraken vroegschoolse educatie zijn gemaakt en of het schoolbestuur deze gegevens aanlevert bij de gemeente.</p>
<p>Standaard Kwaliteitszorg (KA1).</p> <p>De school heeft geen visie geformuleerd op vroegschoolse educatie en dit niet opgenomen in de cyclus van kwaliteitszorg. Daardoor wordt niet helder hoe de school systematisch werkt aan het verminderen van onderwijsachterstanden in de groepen 1-2. Dit is een wettelijke tekortkoming (art. 8, lid 11 WPO).</p>	<p>Het bestuur neemt maatregelen om een visie op vve te formuleren en ziet er op toe dat vve een structureel onderdeel is van het systeem van kwaliteitszorg waardoor de tekortkoming is opgeheven.</p>	<p>We verwachten dat het bestuur deze tekortkoming opheft.</p>

3. Resultaten van het onderzoek in de groepen 1 en 2

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de oordelen en de resultaten van het onderzoek in groep 1 en 2 van Kindcentrum De Vuurvogel, voorheen o.b.s. De Vuurvogel.

3.1. Onderwijsproces

Onderwijsproces	O	V	G
OP1 Aanbod		•	
OP2 Zicht op ontwikkeling		•	
OP3 Didactisch handelen	•		
OP6 Samenwerking		•	

OP1 Het aanbod

Het aanbod voldoet aan de basiskwaliteit, maar de school kan dit nog beter afstemmen op haar specifieke doelgroep.

O.b.s. De Vuurvogel is een Jenaplanschool die haar eigen aanbod samenstelt op basis van haar visie op het jonge kind en de ontwikkelingsdoelen voor de brede ontwikkeling. Kindgericht werken door een betekenisvolle leeromgeving aan te bieden waarbij kinderen door verwondering tot leren komen, staat hierbij centraal. De school doet dit door te werken met thema's. Elk thema verloopt volgens hetzelfde stramien: de zin om te leren wordt gecreëerd, daarna formuleren de leerlingen hun eigen leervragen, vervolgens registreren de leraren welke SLO-doelen en activiteiten aan de orde komen en tenslotte presenteren de leerlingen aan elkaar wat er is geleerd. Elementen van deze werkwijze hebben we gezien. Zo verdient de school een compliment voor het inrichten van het leerplein dat rijk is aan (echt) materiaal en uitlokt tot spelen en leren. Ook de aandacht die de school heeft om het aanbod beeldend en zeer concreet aan te bieden is positief, omdat dit past bij haar specifieke doelgroep (vve en relatief veel NT-2 kinderen).

Toch kan het aanbod nog aanmerkelijk beter. Zo zien we dat er een breed palet van activiteiten wordt uitgevoerd, maar uit de themaplanning blijkt veelal niet duidelijk welke concrete ontwikkelingsdoelen de leraren willen bereiken. Veel dingen doen en daarbij kindvolgend zijn, kan ongemerkt leiden tot het verlagen van het niveau. Om die reden is het hanteren van concrete en hoge ontwikkelingsdoelen bij elk thema en hierop reflecteren, cruciaal. Dit hebben we gemist. Een verbijzondering daarbij is nodig voor leerlingen die de Nederlandse taal nog eigen moeten maken: welke

norm hanteert de school als het gaat om hoeveel nieuwe woorden deze leerlingen elke dag moeten aanleren en welke woorden zijn dat? Deze vakspecifieke NT2-kennis past de school alleen toe in het RT-aanbod in de specifieke taalklas, maar het hoort tevens een structurele plaats te krijgen in de thema's. Ook dit kan beter.

OP2 Zicht op ontwikkeling

De school heeft voldoende zicht op de ontwikkeling van de leerlingen in de groepen 1-2 en werkt planmatig aan extra zorg indien dit nodig is.

De school verzamelt vanaf binnenkomst systematisch informatie over de ontwikkeling van leerlingen. Dit doet zij door te investeren in de zogenoemde 'warme overdracht' zodat er zicht is op de doorgaande ontwikkeling van de voorschool naar de vroegschool. Ook gebruikt de school een gestandaardiseerd observatieinstrument voor alle kleuters en specifieke toets- of observatieinstrumenten indien dat passend is voor bijvoorbeeld de woordenschatontwikkeling. Indien de leraren risico's zien in de ontwikkeling, worden deze verwerkt in een kindplan. Met enige regelmaat worden deze plannen besproken en weer bijgesteld. Wekelijks krijgen de NT2 kinderen specifieke taalondersteuning in de taalklas op donderdag. Ouders waarmee we hebben gesproken, merken dat deze aanpak effect heeft op de taalontwikkeling van hun kind en waarderen deze doelgerichte, specifieke aanpak. Uit de logboeknotities en evaluaties van de kindplannen blijkt welke resultaten zijn bereikt en wat dit betekent voor het volgende plan.

OP3 Didactisch handelen

De kwaliteit van het didactisch handelen beoordelen we als 'onvoldoende' omdat we te weinig instructie hebben gezien en de kwaliteit van de instructie die we hebben gezien is te uiteenlopend.

De leraren zetten zich in om een positief, stimulerend leerklimaat te creëren en we hebben gezien dat dat lukt. De werksfeer is prettig. De leraren reageren respectvol op wat leerlingen inbrengen en de leerlingen doen wat van hen wordt verwacht. De leraren stellen veel vragen om een reactie bij de leerlingen uit te lokken. Soms lukt dit met mooie open denkvragen. Zichtbaar is dat de leraren gewend zijn veel beeldmateriaal en beweging toe te passen zodat de leerlingen leren door beleving en ervaring. Ook lukt het de leraren om extra instructie te organiseren in een kleine kring.

Toch beoordelen we de kwaliteit van het didactisch handelen als onvoldoende, omdat we te weinig instructie hebben gezien waar alle leerlingen baat bij hebben terwijl dit wel had gekund. Ook duurde de instructie in de kleine kring te lang en sloot het lesdoel niet aan bij het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. De school kan meer uit de lessen halen door het toepassen van vakkennis omtrent effectieve instructie, woordenschatonderwijs en NT-2. Concreet betekent dit:

helder aangeven wat de leerlingen gaan leren, tussentijds kijken of ze het hebben begrepen en daar de les (eventueel ter plekke) op aanpassen. Uitgaan van hoge verwachtingen en leerlingen stimuleren tot meer taalgebruik, zijn daarbij essentiële elementen van een goede les.

OP6 Samenwerking

De school werkt voldoende samen met andere partners om haar leerlingen en hun ouders zo optimaal mogelijk te ondersteunen.

Mooi is hoe de samenwerking binnen het kindcentrum steeds meer vorm krijgt. Nu is er met enige regelmaat overleg over de kinderen die vanuit de voorschool binnenkomen om zo samen te zorgen voor een warme overdracht. Binnenkort wil de directie komen tot het uitwisselen van personeel tussen de voorschool- en vroegschool zodat de principes van het Jenaplanonderwijs meer op elkaar kunnen worden afgestemd.

Ouders zijn voor de school belangrijke partners. Vanaf de intake worden de wederzijdse verwachtingen helder gemaakt en vastgelegd in school-ouderovereenkomst. Thema-avonden en de maandelijkse inhoudelijke koffie-uurtjes hebben een opvoedondersteunend karakter. De school kan de ouders nog meer bij het onderwijs betrekken door ook aan te geven wat de leerlingen leren bij elk thema. Ouders staan hier open voor.

Daarnaast heeft de school regelmatig contact met organisaties voor jeugdhulpverlening, zorg en welzijn, waaronder de bibliotheek.

De school merkt op dat elk jaar enkele leerlingen binnenkomen waarvoor geen vve-indicatie is afgegeven, terwijl er wel extra zorg nodig is. Dit betekent dat er nog winst te behalen is in de samenwerking door zicht te krijgen op non-bereik.

Er zijn nog geen resultaatafspraken vroegschoolse educatie gemaakt met de gemeente. Hiermee voldoet de gemeente niet aan art. 167 lid 1b WPO. We spreken het schoolbestuur Plateau en de gemeente aan op het ontbreken van resultaatafspraken vroegschoolse educatie.

3.2. Kwaliteitszorg en ambitie

 Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

Kwaliteitszorg en ambitie

KA1 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voldoet aan de basiskwaliteit, maar de school kan dit nog verbeteren door vve op te nemen in de cyclus van kwaliteitszorg.

De directie heeft zicht op de kwaliteit van het onderwijs door o.a. tevredenheidspeilingen, groepsobservaties en het bespreken van de onderwijsresultaten. De verbeterpunten die daaruit voortkomen, worden opgenomen in de meerjarenplanning en in het schooljaarplan. De school is bezig met het herijken van de Jenaplanvisie. Hoe deze visie zich verhoudt tot wat de leerlingen van de Vuurvogel nodig hebben, leidt tot interne discussies; dit is nog een zoektocht.

We zien dat de kwaliteitszorg beter kan. Zo heeft de school geen visie op de vroegschoolse educatie dan wel op het doelgericht werken aan het verminderen van onderwijsachterstanden in de onderbouw. Dit beleidsonderdeel is ook niet opgenomen in de cyclus van kwaliteitszorg. Daardoor wordt niet helder hoe de school systematisch werkt aan het verminderen van onderwijsachterstanden in de groepen 1-2. De wet schrijft dit echter wel voor (art. 8, lid 11 WPO). De directie is bezig het scholingsbeleid te verstevigen om eenheid in visie en handelen te creëren. We merken op dat aanvullend beleid gericht op begeleiding en coaching op de werkvloer nodig is om ervoor te zorgen dat de verkregen kennis wordt vertaald en toegepast in de praktijk. Samen in de praktijk kijken waar de lat duidelijker en hoger gelegd kan worden, is hierbij een belangrijke uitdaging voor het team.

KA2 Kwaliteitscultuur

De kwaliteitscultuur voldoet aan de basiskwaliteit.

De leraren 1-2 waarmee we hebben gesproken zijn open, enthousiast en bereidwillig om te leren. Hoe de thema's worden opgezet en uitgevoerd, maar ook hoe de leerlingen het doen bij de RT, wordt gedeeld door de leraren in de onderbouw. Hieruit blijkt dat men zich

gezamenlijk verantwoordelijk voelt voor de kwaliteit van het onderwijs in de onderbouw.

Tijdens het gesprek blijkt dat kritisch reflecteren op het eigen leerkrachtgedrag om de lesdoelen te bereiken, nog niet tot de professionele routine behoort. Mooi is dat de leraren hier wel open voor staan en leren als de feedback concreet en praktijkgericht wordt gegeven. Onderwijskundige aansturing is nodig om dit te realiseren.

KA3 Verantwoording en dialoog

De school informeert belanghebbenden voldoende, maar de verantwoording over vve kan beter.

De school communiceert op verschillende manieren met ouders en houdt daarbij rekening met de verschillende talen die ouders thuis spreken. Veel wordt mondeling besproken, maar informatie over schoolse zaken wordt bewust digitaal verstuurd zodat ouders gebruik kunnen maken van een vertaalprogramma. De school weet dat dit veel wordt toegepast. Naar de gemeente verantwoordt de school zich over hoe de subsidiegelden voor de schakelklas worden ingezet.

De school maakt niet duidelijk welke resultaten zij behaalt met vve. In de schoolgids wordt daarover niets gezegd, dit kan beter.

4. Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft het bestuur aan hoe de school hiermee ten aanzien van groep 1 en 2 mee aan de slag gaat.

Wat wij gaan doen naar aanleiding VVE inspectiebezoek op IKC de Vuurvogel, november 2018

Actiepunten voor de school:

1. Visie opstellen VVE beleid en dit is niet opgenomen in de cyclus kwaliteitszorg: waar kunnen we kindvolgend zijn en wanneer moeten we meer sturen of begeleiden? Hoe werkt de school systematisch aan het verminderen van onderwijsachterstanden in de groepen 1-2?
2. Toepassen kennis over woordenschat (is niet bij iedereen bekend)
3. Toepassen kennis Nederlands als tweede taal (hebben we dat allemaal voldoende?)
4. Didactisch handelen verbeteren:
 - hanteren van concrete doelen en hoge ontwikkelingsdoelen hierop reflecteren
 - gedurende de les kijken of de doelen bijgesteld moeten worden
 - effectieve instructie
 - hoe de lestijd effectiever gebruikt kan worden
 - weten wat werkt voor de specifieke doelgroep
 - aanbod beter afstemmen op doelgroep
 - welke norm wordt gehanteerd als het gaat om de hoeveelheid nieuwe woorden
 - worden deze woorden elke dag aangeboden?
 - welke woorden zijn dat? Amsterdamse Woordenlijst?
 - kinderen stimuleren tot meer actief taalgebruik
 - wordt verkregen kennis t.a.v. doelgroep toegepast?
 - kritisch reflecteren op eigen leerkrachtgedrag
5. Resultaatgegevens aanleveren aan de gemeente Assen
6. Aan ouders meegeven wat de kinderen leren binnen een thema (al gerealiseerd).
7. Wat te doen met kinderen die binnenkomen waarvoor geen VVE-indicatie is afgegeven?
8. Beleid ten aanzien van begeleiding en coaching: onderwijskundige sturing.
9. Welke resultaten behaalt de school met VVE? Monitoren en beginsituatie in kaart brengen.

Actiepunten vanuit het bestuur:

1. Welke meetbare afspraken zijn er gemaakt over de resultaten die ze willen behalen met de VVE? Voor 1 januari 2020 de afspraken aanleveren.
2. Neemt maatregelen om een visie op VVE te formuleren en moet onderdeel worden van de kwaliteitszorg.

Wat hebben we nodig:

Plan opstellen hoe en wie nieuwe stamgroepleiders uitleg geven, begeleiden, coachen.

Kennis over woordenschatuitbreiding en hoe in de praktijk?

Kennis krijgen hoe om te gaan met kinderen met Nederlands als tweede taal: boeken, scholing.

Visie onderdeel opnemen in schoolplan 2019-2023?

Hulp van VVE-coördinator Plateau.